

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 466/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Krafčíkom, Štefánikova 4, Michalovce, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 10C/414/2015-766 z 24. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 26. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Michalovce (ďalej len „okresný súd“) rozhodol uznesením č. k. 10C/414/2015-686 z 21. januára 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom o priznaní odmeny a náhrady hotových výdavkov za vypracovanie znaleckého úkonu č. 24/2020 z 30. októbra 2020 v sume 646,08 eur znaleckému ústavu Technická univerzita v Košiciach a zároveň zaviazal sťažovateľku toto znalečné v celom rozsahu zaplatiť. Sťažovateľka podala proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd uznesením č. k. 10C/414/2015-766 z 24. mája 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) vydaným sudcom tak, že sťažnosť sťažovateľky zamietol. V odôvodnení uviedol, že znalecký úkon č. 24/2020 podaný vo veci, ktorým boli zodpovedané otázky sťažovateľky, na ktorých trvala, považoval za rovnocenný znaleckému posudku, a preto aj

predložené vyúčtovanie znalečného za daný úkon posúdil ako dôvodné a opodstatnené. Vo vzťahu k sťažovateľkou napádanej výške znalečného sa stotožnil s jeho priznanou výškou v napadnutom uznesení vydanom vyšším súdnym úradníkom, keďže jeho výpočet bol v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 491/2004 Z. z. o odmenách, náhradách výdavkov a náhradách za stratu času pre znalcov, tlmočníkov a prekladateľov v platnom znení.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Proti napadnutému uzneseniu o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o priznaní znalečného podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) Okresný súd porušil § 185 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tým, že dal znaleckému ústavu spracovať písomné zodpovedanie otázok, čím prekročil návrh sťažovateľky, ktorá takýto dôkaz nenavrhol, keďže sa domáhala len výsluchu znalca. Zároveň okresný súd nespĺnil povinnosť podľa § 253 ods. 2 a 3 CSP, keď vo vzťahu k znaleckému úkonu – odborné stanovisko č. 24/2020 z 30. októbra 2020, nevydal žiadne uznesenie, čím zároveň porušil aj § 234 až § 236 CSP, a nežiadal zložiť preddavok, ale na trovy tohto znaleckého vyjadrenia sťažovateľku priamo zaviazal. Týmto nielenže porušil právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces, ale v rozpore so zákonom založil svojím rozhodnutím stav, ktorý smeruje k zmenšeniu majetku sťažovateľky, keďže jej hrozí výkon rozhodnutia o vymožení súdom uloženou peňažnou povinnosťou.
- b) Napadnuté uznesenie je neodôvodnené, pretože v ňom absentuje riadne, zrozumiteľné právne odôvodnenie zásadných vznesených námietok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny), ako aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

5. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o trovách konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnenému prieskumu, pričom k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citelne dotknúť. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu

jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, II. ÚS 837/2015, I. ÚS 630/2017, I. ÚS 325/2022).

6. Takéto pochybenie však v prejednávanej veci sťažovateľky nebolo ústavným súdom identifikované.

7. V súvislosti s námietkami, ktorými sťažovateľka namieta ústavnú neudržateľnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej argumentáciou, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Nevyžaduje sa teda, aby na každý argument strany aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (García Ruiz proti Španielsku, veľký senát, č. 30544/96, rozsudok z 21. 1. 1999, bod 29).

8. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie v podstatných častiach svojvôľu či ústavnú nedostatočnosť pri rozhodovaní o priznaní znalečného a povinnosti na jeho úhradu nevykazuje. Ústavný súd argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutého uznesenia nemôže považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľkou označených práv, a to aj napriek tomu, že odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu sa osobitne nevysporiadava s námietkami sťažovateľky o tom, že na účel spracovania odborného stanoviska č. 24/2020 nebolo vydané uznesenie súdu ani uznesenie o povinnosti zložiť preddavok na trovy tohto dôkazu. Uvedené tvrdenie sťažovateľky totiž nie je spôsobilé spochybniť záver o účelnosti a preukázateľnom vynaložení odmeny a hotových výdavkov v súvislosti s vykonaním predmetného znaleckého úkonu, keďže išlo o dôkaz nevyhnutný na obhajovanie práv sťažovateľky v predmetnom konaní. Hoci sťažovateľka namieta aj tú

skutočnosť, že okresný súd prekročil jej návrh na vykonanie dokazovania, keď ona samotná požadovala len výsluch znalca na účel zodpovedania ňou položených otázok, okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia ozrejmil, že písomným podaním z 19. augusta 2020 sťažovateľka predložila súdu návrh v konaní s tým, aby znalec Ing. Stanislav Tóth, PhD., zodpovedal okruhy otázok, ktoré v tomto návrhu aj uviedla, a zároveň aj v ďalšom podaní z toho istého dňa trvala na tom, aby bol znalec predvolaný na výsluch na ďalšom pojednávaní, lebo to považuje za potrebné a účelné vykonať. Keďže sa dotknutý znalec na pojednávanie konané 18. septembra 2020, na ktoré bol riadne predvolaný, nedostavil, pričom otázky sťažovateľky mu boli súdom zaslané, súd uznesením pojednávanie odročil s tým, že po doručení odpovedí na sťažovateľkou položené otázky bude vo veci nariadené pojednávanie. Dňa 6. novembra 2020 predložil znalecký ústav súdu vypracovaný znalecký úkon č. 24/2020 spolu s vyúčtovaním znalečného. Z uvedeného implicitne vyplýva, že zvolený postup v súvislosti s vyžiadaním písomného zodpovedania otázok po tom, ako sa jeden výsluch spolupracovateľky znaleckého posudku č. 36/2018 prof. Ing. Zeleňákovéj, PhD., k vysvetleniu predmetnému posudku už uskutočnil, považoval okresný súd za ten najhospodárnejší. Zároveň okresný súd aplikoval § 18 ods. 2 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého druh znaleckého úkonu musí zodpovedať zložitosti znaleckého skúmania, zodpovednosť za jeho výber nesie znalec; to neplatí, ak bol druh znaleckého úkonu určený súdom alebo iným orgánom verejnej moci. Bez významu nie je ani tá skutočnosť, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti netvrdila, že by spôsob vykonania tohto úkonu namietala v čase, kedy bolo znalcovi písomne uložené zodpovedať na sťažovateľkou položené otázky, ale až v čase vydania uznesenia o priznaní znalečného. Ústavný súd preto vyhodnotil námietku sťažovateľky namietajúcu formu znaleckého úkonu ako neopodstatnenú.

9. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, v zmysle ktorej pre namietaný znalecký úkon „*nejestvoval žiaden zákonný procesný podklad v zmysle Civilného sporového poriadku*“, keď okresný súd v súvislosti s predmetným znaleckým úkonom nevydal žiadne uznesenie o ustanovení znalca, ústavný súd uvádza, že uznesením okresného súdu č. 10C/414/2015 z 8. marca 2018 v spojení s opravným uznesením z 26. marca 2018 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie, pričom vypracovaním znaleckého posudku bol poverený ustanovený znalecký ústav Technická univerzita v Košiciach. Dňa 3. decembra 2018 Technická univerzita v Košiciach predložila súdu vypracovaný znalecký posudok č. 36 z 28. novembra 2018. Sťažovateľka písomným podaním 19. augusta 2020 predložila súdu návrh na zodpovedanie predložených otázok týkajúcich sa podaného znaleckého posudku vzhľadom na jeho závery a skutočnosti, ktoré vyšli v prebiehajúcom konaní najavo. Dňa 6. novembra 2020 predložil znalecký ústav súdu vypracovaný znalecký úkon č. 24/2020 z 30. októbra 2020 spolu s vyúčtovaním znalečného. Z uvedeného procesného postupu okresného súdu v konaní vyplýva, že znalecký ústav, ktorý poskytol odpovede na sťažovateľkou položené otázky, bol riadne ustanovený postupom podľa § 207 CSP uznesením okresného súdu č. 10C/414/2015 z 8. marca 2018 v spojení s opravným uznesením z 26. marca 2018, preto nebolo potrebné na následné zodpovedanie otázok týkajúcich sa už vypracovaného znaleckého posudku opätovne vydávať uznesenie o ustanovení znalca. Aj predmetnú námietku sťažovateľky bolo preto potrebné vyhodnotiť ako nedôvodnú.

10. Ani absencia uznesenia o uložení preddavkovej povinnosti na trovy sťažovateľkou namietaného znaleckého úkonu nezakladá arbitrárnosť postupu okresného súdu. Hoci v prípade znaleckého

dokazovania je uloženie preddavkovej povinnosti obligatórne, keď podľa § 253 ods. 2 CSP v prípade ustanovenia znalca súd najneskôr spolu s jeho ustanovením uloží povinnosť zložiť preddavok v rozsahu predpokladaných nákladov znaleckého dokazovania. V prípade sťažovateľky však vznikla potreba vykonania ďalšieho znaleckého posudku totožným znaleckým ústavom, a teda logicky nebolo možné zaviazat' sťažovateľku na zloženie preddavku v sume predpokladaných nákladov za tento úkon už v čase ustanovenia znaleckého ústavu. Vzniknutá situácia je obdobná tej, ak trovy presahujú hodnotu zloženého preddavku, aj v takom prípade musí byť oprávnenej osobe riadne priznaný nárok na náhradu trov konania podľa § 262 ods. 1 CSP proti konkrétnej sporovej strane. V zásade platí, že trovy dokazovania je povinná nahradiť strana, ktorú zaväzuje povinnosť nahradiť trovy konania ako celku v nadväznosti na procesný neúspech alebo zavinenie zastavenia konania. Trovy dôkazu súd pomerne nerozdeľuje podľa § 255 ods. 2 CSP. Ak neuloží povinnosť nahradiť trovy konania žiadnej sporovej strane, vysporiada sa s nárokom na náhradu trov dôkazu tak, že oprávnenej osobe ho prizná proti tej strane sporu, ktorá jeho vykonanie navrhla, a v prípade dôkazu vykonaného bez návrhu proti tomu, v záujme koho bol dôkaz vykonaný (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 903 – 908).

11. Ústavný súd je tak toho názoru, že okresný súd rozhodol vo veci priznania znaleckého a uloženia povinnosti na jeho úhradu sťažovateľke v intenciách zákona spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný excés a ani zásah do označených práv sťažovateľky, ktorých porušenie namieta.

12. Vzhľadom na už uvedené hodnotí ústavný súd námietky sťažovateľky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práva vlastniť majetok:

13. Dôsledkom napadnutého uznesenia okresného súdu (zo subjektívneho hľadiska) je stav, keď sťažovateľka je povinná zaplatiť znaleckému ústavu odmenu a náhrady hotových výdavkov za znalecký úkon v podobe písomného odborného vyjadrenia v sume vyššej, aká by mu patrila za úkon v podobe výsluchu znalca na pojednávaní. Vzhľadom na ústavnú udržateľnosť právnych záverov okresného súdu nemožno z objektívneho hľadiska uvedený právny stav považovať za porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Keďže je evidentné, že vyslovenie porušenia vlastníckych práv sťažovateľky bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, k čomu nedošlo, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže

rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu